



ԿԱՐԵՆ ՀԱՍՆԵՏԻ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ–ը ծնվել է 1969 թ. մայիսի 25–ին Երևանում: Միջնակարգ դպրոցն ավարտելուց հետո 1986 թ. ընդունվել է Բելառուսական պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետը: 1987–1989 թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակում: 1989 թվականից ուսումը շարունակել է Երևանի պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետում, որն ավարտել է 1993 թ.: 1994 թ. Կ. Խաչատրյանը ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտում ձևակերպվել է որպես հայցորդ, իսկ 1995 թ. ընդունվել աշխատանքի: 1998 թ. պաշտպանել է թեկնածուականատենախոսություն: 1999–2008 թթ. զբաղեցրել է ինստիտուտի գիտական քարտուղարի պաշտոնը, եղել է ՀՀ ԲՈՀ–ի 004 «Հայոց պատմության» մասնագիտական խորհրդի գիտական քարտուղարը: 2008 թվականից Կ. Խաչատրյանը Պատմության ինստիտուտի փոխտնօրենն է, ինստիտուտի առաջատար գիտաշխատող: 2015 թ. հաջողությամբ պաշտպանել է «Հայաստանը ԽՍՀՄ ռազմաարդյունաբերական համալիրի համակարգում (1922–1991 թթ.)» թեմայով դոկտորականատենախոսություն:

2003–2009 թթ. Կ. Խաչատրյանը համատեղությամբ վարել է Երևանի «Հրայր Աճառյան» համալսարանի Միջազգային հարաբերությունների ֆակուլտետի դեկանի պաշտոնը, 2009 թվականից ՀՀ ԳԱԱ Գիտակրթական միջազգային կենտրոնի մագիստրատուրայի Պատմության և միջազգային հարաբերությունների ամբիոնի վարիչն է: Կ. Խաչատրյանը դասավանդում է Երևանի պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետում:

Կ. Խաչատրյանի գիտական հետաքրքրությունների շրջանակում են Հայոց նոր և նորագույն ժամանակաշրջանի պատմության տարաբնույթ հիմնախնդիրները՝ Հայկական հարց և Հայոց ցեղասպանություն, հայ-ռուսական հարաբերություններ, Հայաստանի առաջին և երկրորդ (խորհրդային) հանրապետությունների, ԼՂԻՄ-ի պատմություն և այլն: Կ. Խաչատրյանը հեղինակ է երեք մենագրության, առաջինը՝ «Великий друг армянского народа – Н.И. Рыжков», հրատարակվել է 2004, երկրորդը՝ «Հայ-ռուսական հարաբերությունները 1920–1922 թթ.», 2007, երրորդը՝ «Հայաստանը ԽՍՀՄ ռազմաարդյունաբերական համալիրի համակարգում (1922–1991 թթ.)», 2015 թվականին: Համահեղինակ է «Խորհրդային Հայաստանի և ԼՂԻՄ-ի տարածքային կորուստները 1920–1930-ական թթ.» (2015) աշխատության, «Հայոց պատմության» ակադեմիական նոր բազմահատորյակի 4-րդ հատորի, հիմնական և ավագ դպրոցի մի քանի դասագրքերի: Կ. Խաչատրյանը հրատարակել է 50-ից ավելի գիտական հոդվածներ, համատեղ կազմել և խմբագրել է փաստաթղթերի ու նյութերի մի քանի ժողովածուներ («Հայության պայքարը ԼՂԻՄ-ը Խորհրդային Հայաստանի հետ միավորելու համար» (2011), «Из истории армяно-украинских, венгерских и молдавских отношений» (2012), «Հայության կոչերն ու դիմումները ԼՂԻՄ-ը Խորհրդային Հայաստանի հետ միավորելու համար (1988–1989 թթ.)» (2014)):

Կ. Խաչատրյանը գիտական զեկուցումներով, դասախոսություններով և էլոյթներով հանդես է եկել հանրապետական և միջազգային տասնյակ գիտաժողովներում և գիտագործնական սեմինարներում, ԱՊՀ երիտասարդ պատմաբանների ամառային դպրոցներում, սփյուռքահայ համայնքներում և այլն: Նրա գիտական դեկավարությամբ երկու ասպիրանտ հաջողությամբ պաշտպանել են թեկնածուական ատենախոսություններ: Նա պարգևատրվել է ՀՀ ԳԱԱ գովեստագրով, ՀՀ ՊՆ պատվոգրով, ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի վաստակագրով և այլն:

Կ. Խաչատրյանը կուսակցական չէ, ամուսնացած է, ունի մեկ որդի և մեկ դուստր:

**ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի փոխնախագահի
Կարեն Համլետի Խաչատրյանի**

**ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ ՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ
Ց ՈՒ Ց Ա Կ**

ա. Մենագրություններ

1. Великий друг армянского народа – Н.И. Рыжков, “Зангак–97”, Е., 2004, 184 стр.
2. Հայ–ռուսական հարաբերությունները 1920–1922 թվականներին, ՀՀ ԳԱԱ պատմ. ինստ., Ե., 2007, 260 էջ:
3. Հայաստանը ԽՍՀՄ ռազմաարդյունաբերական համալիրի համակարգում (1922–1991 թթ.), ՀՀ ԳԱԱ պատմ. ինստ., Ե., 2015, 345 էջ:

բ. Համահեղինակած աշխատություններ

1. Հայոց պատմություն, հատոր IV, գիրք առաջին (Նորագույն ժամանակաշրջան. 1918–1945 թթ.), «Զանգակ-97», Ե., 2010, 800 էջ:
 - ա. Հայկական հարցը Փարիզի խաղաղության վեհաժողովում: Սերի պայմանագիրը (համահեղինակ Գ. Գալոյան), էջ 142-164:
 - բ. Քեմալական Թուրքիայի հայաջինջ քաղաքականությունը, էջ 211-218:
 - գ. Հայաստանի խորհրդայնացումը, էջ 276-286:
 - դ. Լոռու չեզոք գոտու ազատագրումը, էջ 313-318:
 - ե. Խորհրդային Ռուսաստանի օգնությունը, էջ 380-385:
 - զ. Հայաստանի խորհուրդների առաջին համագումարը: ՀՍԽՀ սահմանադրությունը, էջ 389-393:
 - է. Անդրդաշնության և ԽՍՀՄ կազմավորումը, էջ 402-412:

2. Խորհրդային Հայաստանի և ԼՂԻՄ-ի տարածքային-սահմանային կորուստները 1920–1930-ական թվականներին (Կ. Խաչատրյան, Հ. Սուքիասյան, Գ. Բադալյան), «Զանգակ-97», Ե., 2015, 161 էջ + 2 քարտեզ:

գ. Փաստաթղթերի և նյութերի ժողովածուներ

1. Հայության պայքարը ԼՂԻՄ-ը Խորհրդային Հայաստանի հետ միավորելու համար: Կազմողներ և խմբագիրներ՝ Կ. Խաչատրյան, Հ. Աբրահամյան: Առաջաբանը (էջ 5-26)՝ Կ. Խաչատրյանի, ՀՀ ԳԱԱ պատմ. ինստ., Ե., 2011, 175 էջ:
2. Из истории армяно-украинских, венгерских и молдавских отношений. Составители: К. Хачатрян, О. Алексанян. Редактор К. Хачатрян, Инст. истории НАН РА, Е., 2012, 224 стр.
3. Հայության կոչերն ու դիմումները ԼՂԻՄ-ը Խորհրդային Հայաստանի հետ միավորելու համար (1988–1989 թթ.): Կազմողներ՝ Հ. Աբրահամյան, Կ. Խաչատրյան: Խմբագիր՝ Կ. Խաչատրյան, ՀՀ ԳԱԱ պատմ. ինստ., Ե., 2014, 259 էջ:

դ. Դպրոցական դասագրքեր և ուսումնամեթոդական ձեռնարկներ

1. Միջազգային հարաբերությունների և դիվանագիտության պատմություն (Հնագույն ժամանակներից մինչև արդի շրջանը), դասընթացի ծրագիր, Ե., 2006, 52 էջ:
2. Հայոց պատմություն, դասագիրք ավագ դպրոցի 11-րդ դասարանի ընդհանուր և բնագիտամաթեմատիկական հոսքերի համար, «Զանգակ-97», Ե., 2010, (Մաս Բ. բաժին 1. գլուխներ 2, 3, բաժին 2. գլուխ 1, էջ 196-232):
3. Հայոց պատմություն, դասագիրք ավագ դպրոցի 12-րդ դասարանի հումանիտար հոսքի համար, «Զանգակ-97», Ե., 2011, էջ 25-88:
4. Հայոց պատմություն, դասագիրք հանրակրթական հիմնական դպրոցի 9-րդ դասարանի համար, «Զանգակ-97», Ե., 2014 (Բաժին 1. գլուխներ 2, 3, բաժին 2. գլուխ 1, էջ 17-68, բաժին 3. գլուխ 1, էջ 93-102):
5. Հայոց պատմություն, դասագիրք ավագ դպրոցի 11-րդ դասարանի ընդհանուր և բնագիտամաթեմատիկական հոսքերի համար (երկրորդ՝ լրամշակված հրատարակություն), «Զանգակ-97», Ե., 2015 (Մաս Դ. բաժին 1. գլուխներ 2, 3, բաժին 2. գլուխ 1, էջ 190-230):

ե. Հոդվածներ

1. Հայաստանը խորհրդաքեմալական հարաբերությունների ոլորտում 1920 թ., «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», Ե., 1997, թիվ 3, էջ 45-56:
2. ՌՍՖՍՀ և ՀՄԽՀ ռազմաքաղաքական համագործակցությունը 1921 թ. փետրվարին Լոռու չեզոք գոտին ազատագրելու գործում, «Հայոց պատմության հարցեր» (գիտական հոդվածների ժողովածու), Ե., 1997, հ. 1, էջ 88-105:
3. ՌՍՖՍՀ օգնությունը Խորհրդային Հայաստանին 1921-1922թթ., «Հայ-ռուսական հարաբերությունների պատմության հարցեր» (նյութերի ժողովածու), Ե., 1998, էջ 139-150:
4. Էջեր հայ սպաների աքսորի պատմությունից (1920թ. դեկտեմբեր - 1921թ. փետրվար), «Գիտական աշխատությունների ժողովածու», Ե., 2000, էջ 72-77:
5. Քեմալականների հայաջինջ քաղաքականությունը 1920-1923 թթ., «Հայոց ցեղասպանության պատմության և պատմագրության հարցեր» (գիտական աշխատություններ), Ե., 2001, թիվ 4, էջ 13-20:
6. Армянский вопрос на начальном этапе холодной войны, «Հայոց պատմության հարցեր» (գիտական հոդվածների ժողովածու), Ե., 2001, հ. 2, էջ 126-131:
7. 1921 թ. փետրվարյան ապստամբությունը Հայաստանում և Խորհրդային Ռուսաստանը, «Պատմագիտական հետազոտություններ» (գիտական հոդվածների ժողովածու), Վանաձոր, 2001, էջ 147-163:
8. Հայոց ցեղասպանության պատմությունը և արդիականությունը, «Օրենք և Իրականություն», Ե., 2002, թիվ 8 (46), էջ 23-26:

9. Армянский вопрос и армянская репатриация в 1945-1949 гг. (по материалам армянских архивов), "Вертикали истории", Тбилиси, 2003, N 5, с. 106-115.
10. Советско-турецкие отношения на начальном этапе холодной войны и Армянский вопрос (1945-1949 гг.), "Вестник РАУ", Е., 2003, N 1, с. 50-57.
11. Հայոց ցեղասպանության իրականացման թուրքական քաղաքականության շարունակականությունը 1919-1922թթ., «Մեծ Եղեռն – 90: Հանրապետական գիտական նստաշրջանի նյութեր», Գյումրի, 2005, էջ 29-33:
12. Պատմաբանների կարծիքով՝ Հայոց ցեղասպանությունը ոչ միայն կասկածի ենթակա չէ, այլև վաղուց արդեն ապացուցված փաստ է..., «Հայ դատն այսօր» (հոդվածների ժողովածու), Թեհրան, 2005, էջ 59-67:
13. Հայաստանը Անդրֆեդերացիայի և ԽՍՀՄ կազմավորման գործընթացում 1921-1922 թթ., «Հայոց պատմության հարցեր» (գիտական հոդվածների ժողովածու), Ե., 2006, հ. 7, էջ 179-198:
14. Արևմտյան Հայաստանի ճամփաներով (համահեղինակներ՝ Ա. Մելքոնյան, Ա. Խաչատրյան, Վ. Մելիքյան), «Գիտահետազոտական աշխատանքի ուղեծրում» (գիտական զեկուցումների ժողովածու), Ե., 2007, էջ 74-83:
15. Խորհրդային Հայաստանի ղեկավարության քայլերը ԼՂԻՄ-ը ՀԽՍՀ-ի հետ վերամիավորելու ուղղությամբ (1945-1985), «ԼՂՀ. Անցյալը, ներկան և ապագան» (Միջազգային գիտաժողովի զեկուցումներ), Ե., 2007, էջ 66-72:
16. Армянский вопрос и репатриация армян в Советскую Армению в 1945-1949 гг., "Историческое пространство. Проблемы истории стран СНГ", Издание Международной Ассоциации институтов истории стран СНГ, Москва, 2007, N 2, с. 124-133.
17. Ասրանազ Մոսվյան, «Նշանավոր ճեմարանականներ», Էջմիածին, 2009, պրակ Բ, էջ 279-286:
18. Հայերի ցեղասպանության իրականացման թուրքական քաղաքականության շարունակականությունը (1894-1922 թթ.): The succession of the Turkish government's policy of extermination of the Armenian population (1894-1922). «Հետազոտություններ Հայոց ցեղասպանության թեմայով», Budapest, 2009, pp. 16-38.
19. ՀՄԽՀ սահմանների հարցը 1921 թ. խորհրդաթուրքական հարաբերությունների ոլորտում (Մոսկվայի և Կարսի կոնֆերանսները), «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», Ե., 2010, թիվ 1-2, էջ 36-58:
20. Լեոնային Ղարաբաղի վերաբերյալ ՌԿ(Բ)Կ կովկասյան բյուրոյի պլենումի 1921 թ. հուլիսի 4-ի և 5-ի որոշումների շուրջ, «Հայոց պատմության հարցեր» (գիտական հոդվածների ժողովածու), Ե., 2010, հ. 11, էջ 346-355:
21. Армянский вопрос в сфере советско-турецкого противостояния в годы Второй мировой войны и на начальном этапе холодной войны /Актуальные проблемы Второй мировой и Великой Отечественной войн /к 65-летию Великой Победы/: материалы V

Международной летней школы молодых историков стран СНГ, Минск, “Беларуская навука”, 2010, с. 326-337.

22. Советская Армения и Армянский вопрос в сфере военных приготовлений СССР и советско-турецкого противостояния в годы Второй мировой войны //История: электронный научно-образовательный журнал. – 2011. – Вып. 7: Содружество Независимых Государств: Историческое пространство обществ, народов, стран, регионов [Электронный ресурс]. <http://mes.igh.ru/magazine/content/armenian-ilssue.html>

23. Խորհրդային Հայաստանը Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի տարիներին ԽՍՀՄ ռազմական նախապատրաստությունների ոլորտում, «Հայոց պատմության հարցեր» (գիտական հոդվածների ժողովածու), Ե., 2011, հ. 12, էջ 255-269:

24. Հանրապետությունների ռազմաքաղաքական համագործակցությունը Լոռու չեզոք գոտին ազատագրելու գործում: Վրաստանի խորհրդայնացումը, «Հայոց հյուսիսային դարպասները. Ջավախք, Լոռի» (հոդվածների ժողովածու), Ե., 2011, էջ 369-380:

25. Опыт и перспективы сотрудничества ученых Армении и Украины в области исследования армяно-украинских исторических связей, “Из истории армяно-украинских, венгерских и молдавских отношений”, (Сборник статей и материалов), Е.: Инст. истории НАН РА, 2012, с. 9-15.

26. Հայաստանը Խորհրդային Ռուսաստանի արևելյան քաղաքականության ոլորտում 1920-1921 թթ., «Հանրապետական գիտաժողով՝ նվիրված 1921թ. մարտի 16-ի Մոսկվայի և 1921թ. հոկտեմբերի 13-ի Կարսի պայմանագրերի 90-ամյակներին», ՀՀ ԿԳՆ ՎՊՄԻ, Վանաձոր, 2012, էջ 20-37:

27. Խորհրդային պաշտպանական արդյունաբերության և դրա կառավարման համակարգի զարգացման հիմնափուլերը (1920-1930-ական թթ.), «Լրաբեր Հասարակական Գիտությունների», Ե., 2012, թիվ 2-3 /634-635/, էջ 32-41:

28. Արդյունաբերության ռազմականացումը և ռազմական արտադրության կազմակերպումը Խորհրդային Հայաստանում Հայրենական Մեծ պատերազմի առաջին ամիսներին, «Պատմություն և մշակույթ», հայագիտական հանդես (գիտական հոդվածների ժողովածու), Ե., 2012, հ. Գ, էջ 95-102:

29. Ռազմապաշտպանական արդյունաբերության ձևավորման նախադրյալները Խորհրդային Հայաստանում (1920-1930-ական թթ.), «Պատմաբանասիրական հանդես», Ե., 2012, թիվ 3 /191/, էջ 53-65:

30. Զանգեզուրի խորհրդայնացումը և միացումը ՀՄԽՀ-ին, «Միջազգային գիտաժողովի նյութեր», ՀՀ ԿԳՆ ՎՊՄԻ, Վանաձոր, 2012, էջ 222-233:

31. Ռազմապաշտպանական արտադրությունը Հայաստանում Հայրենական Մեծ պատերազմի տարիներին, «Լրաբեր Հասարակական Գիտությունների», Ե., 2012, թիվ 4 /636/, էջ 12-32:

32. Խորհրդային Հայաստանի պաշտպանական արդյունաբերության առաջնեկի՝ թիվ 447 գործարանի հիմնադրման և շահագործման պատմությունից, «Հայոց պատմության հարցեր» (գիտական հոդվածների ժողովածու), Ե., 2012, հ. 13, էջ 262-279:
33. Պատմության ինստիտուտ, «Պատմաբանասիրական հանդես», Ե., 2013, ԴՇԻ 2, չԳ 13-24: (Համահեղինակ՝ Ա. Մելքոնյան)
34. Презентация сборника статей и материалов “Из истории армяно-украинских, армяно-венгерских и армяно-молдавских отношений”, “Художественная культура армянских общин на землях Речи Посполитой”, Минск, 2013, стр. 109-114.
35. Военно–оборонное производство в Советской Армении в годы Великой Отечественной войны, “Историческое пространство. Проблемы истории стран СНГ”, Издание Международной Ассоциации институтов истории стран СНГ, Москва, 2013, с. 240-258.
36. Հայաստանի ռազմավարը Երկրորդ համաշխարհային պատերազմում, «ՎԷԲ», համահայկական հանդես, Ե., 2013, թիվ 4 /44/, էջ 107-117:
37. ՀՍԽՀ տարածքի և սահմանների ձևավորումը (1920 թ. դեկտեմբեր – 1922 թ. սկիզբ) «Հայոց պատմության հարցեր» (գիտական հոդվածների ժողովածու), Ե., 2013, հ. 14, էջ 173-197: (Համահեղինակ՝ Գ. Բադալյան)
38. ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտի աշխատանքները 2009-2013 թթ. Հայկական հարցի և Հայոց ցեղասպանության ուսումնասիրության ասպարեզում, «Հայագիտության հարցեր», Ե., 2014, N 1, էջ 214-217:
40. Հայաստանի Երկրորդ (Խորհրդային) Հանրապետության պատմության հիմնահարցերի ուսումնասիրության արդի վիճակը, «Հայագիտությունը և արդի ժամանակաշրջանի մարտահրավերները», Հայագիտական միջազգային երկրորդ համաժողովի (17-19 հոկտեմբերի, 2013) զեկուցումների ժողովածու, Ե., 2014, էջ 101-105:
41. Խորհրդային ռազմաարդյունաբերական համալիրի զարգացման առաջնահերթությունները և կառավարման համակարգը հետպատերազմյան առաջին տասնամյակներին (1945–1960–ական թթ.), «Հայոց պատմության հարցեր» (գիտական հոդվածների ժողովածու), Ե., 2014, հ. 15, էջ 240-267:
42. ԼՂԻՄ-ի կազմավորումը և նրա տարածքային կորուստները (1920-1930-ական թվականներ), «Հայոց պատմության հարցեր» (գիտական հոդվածների ժողովածու), Ե., 2014, հ. 15, էջ 184-217:
43. Հայ գիտության ներդրումը ԽՍՀՄ ռազմաարդյունաբերական ոլորտում հետպատերազմական առաջին տասնամյակներին (1950–1960–ական թթ.), «Լրաբեր Հասարակական Գիտությունների», Ե., 2015, թիվ 2 /640/, էջ 77-86:
44. Հայ-վրացական տարածքային սահմանային խնդիրների կարգավորման գործընթացը 1920-1930-ական թվականներին, «Պատմություն և մշակույթ», հայագիտական հանդես (գիտական հոդվածների ժողովածու), Ե., 2015, էջ 75-97: (Համահեղինակ՝ Հ. Սուքիասյան):

45. Հայ-ադրբեջանական տարածքային սահմանային խնդիրների կարգավորման գործընթացը 1920-1930-ական թվականներին, «Հայոց պատմության հարցեր» (գիտական հոդվածների ժողովածու), Ե., 2015, հ. 16, էջ 211–233: (Համահեղինակ՝ Հ. Սուքիասյան):
46. Ռազմապաշտպանական արտադրությունը Խորհրդային Հայաստանում հետպատերազմյան առաջին տասնամյակներին (1946–1970 թթ.), «Բանբեր Հայաստանի արխիվների», Ե., 2015, թիվ 123, էջ 372–389:
47. Հայաստանի գիտության ներդրումը ԽՍՀՄ ռազմապաշտպանական և տիեզերական արդյունաբերության ոլորտում (1970–1980–ական թթ.), «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», Ե., 2015, թիվ 3, էջ 10–27:
48. Խորհրդային Հայաստանի ռազմապաշտպանական արդյունաբերությունը 1970–1991 թվականներին, «Հայոց պատմության հարցեր» (գիտական հոդվածների ժողովածու), Ե., 2015, հ. 16, էջ 267–303: